
DOMMERKURS

Utarbeidet av Bjørn Faye

NORGES FEKTEFORBUND
www.fekting.no

VERSJON 2025

NORGES FEKTEFORBUND

Dommerkurs I fekting

Dette kurset skal gi et teoretisk fundament for å kunne fungere som dommer under fektekonkurranser, og danne grunnlag for bedre kampløpelse samt øke forståelsen for dommerens rolle.

Kurset består av fire trinn. Det første trinnet er dette teoretiske kurset. Deretter skal man dømme i lokale og nasjonale konkurranser (minst 50 kamper i løpet av maksimum et år). Til slutt er det en kort oppfrisking av teorien og en skriftlig prøve.

Etter bestått skriftlig prøve er man godkjent som nasjonal dommer. De som har fullført del 1 og del 2 av kurset er automatisk godkjent som regionale dommere.

Program (oppbygging av kurset)

Trinn 1 – 5 timer

- Innledning. Dommerens oppgaver og ansvar
- Sikkerhet og sikkerhetsutstyr
- Kampen og kamparenaen
- Generelle bestemmelser
- Straffebestemmelsene
- Video (Fra world Cup på de spesifikke våpen)
- Våpenspesifikke bestemmelser: Kårde
- Våpenspesifikke bestemmelser: Florett
- Våpenspesifikke bestemmelser: Sabel
- Takling av vanskelige situasjoner
- Praktisk dømming med veileder

Trinn 2 – 5 timer

Dømming i konkurranser, minimum 5 timer. (Minst 50 kamper i løpet av et år)

Trinn 3 – 2 timer

Repetisjon og oppsummering

Trinn 4 – 1 time

Skriftlig dommerprøve

Totalt antall timer: 13 timer

Kursmateriell:

- Kompendium (dette dokumentet)
- FIE sitt mesterskapsreglement (i utdrag)
  - Resyme av reglene for kårde, florett og sabel
- Dommertegn (Vedlegg)
- Forseelse og Straff (t.170)
- Video

Innhold

Dommerkurs I fekting.....	1
Program (oppbygging av kurset)	1
Formål.....	3
Det internasjonale kampreglementet og dets inndeling	3
Bok I: TEKNISKE REGLER	3
Bok 2: ORGANISATORISKE REGLER.....	4
Bok 3: REGLER OM MATERIELL.....	4
Diverse appendikser	4
Krav som stilles til dommeren	5
Dommerens oppgaver.....	5
Hvordan skal dommeren opptre	6
Kampløp – bruk av tegn	7
Kampen.....	7
Passivitet (uvillighet til å kjempe)	8
Kamparenaen	9
Mer om reglementet	10
Generelle bestemmelser	10
Straffebestemmelsene	10
Sikkerhet og sikkerhetsutstyr	10
Behandling av protester	11
Mot en dommers avgjørelse	11
Andre protester	12
Hva skal dommeren overse / slå ned på	12
Bruk av video på kurset.	12
Selve kampløpet (dømmingen)	13
Dømming på Kårde.....	13
Dømming på florett og sabel.....	13
Dømming på Sabel.....	15
Hvordan takle vanskelige situasjoner.....	15

Formål

Formålet med dette kurset er at deltakerne skal få et godt teoretisk fundament for å kunne fungere som dommere under fektekonkurranser. Kurset skal danne grunnlag for bedre kampladelse til glede for alle aktive fektere, og øke forståelsen for dommerens rolle. Det gir en oversikt over gjeldende bestemmelser, og hvor disse er beskrevet i det internasjonale reglementet.

Hvem er dette kurset for? Dette er et kurs for alle som fekter og deltar i konkurranser. Selv om man ikke har tenkt å gå opp til dommerprøven vil man ha utbytte av den teoretiske delen av kurset. Dømme må man jo gjøre uansett, så hvorfor ikke være best mulig forberedt?

Det internasjonale kampreglementet og dets inndeling

FIE (Det Internasjonale Fekteforbund) sitt mesterskapsreglement blir utgitt på tre offisielle språk; fransk, engelsk og spansk, og er også oversatt til en rekke andre språk, blant annet svensk og dansk. Problemet med de nordiske oversettelsene er at de ofte ikke blir oppdatert fort nok, og siden de ikke er offisielle, kan de ikke brukes internasjonalt. Norges Fekteforbund benytter den engelske versjonen, fordi den er forståelig for de fleste, og fordi engelskmennene har vært veldig raske med å komme med oppdateringer.

Det internasjonale mesterskapsreglementet har gjennomgått en totalrevisjon (utkommet 1998), og det kommer nye endringer hvert år (senest desember 2019) som har ført til endring av kapitelinndeling og paragrafer. Dette er også grunn for å ta dette kurset.

Reglementet består av 3 bøker pluss noen appendikser. Her kommer en summarisk beskrivelse av de enkelte delene.

Bok I: TEKNISKE REGLER

Del 1. Generelle regler og regler som er felles for alle tre våpen

I denne delen defineres en del begreper og fektetermer, dommerens rolle blir beskrevet, kamplassen blir beskrevet, det blir gitt generelle retningslinjer for fekternes ansvar og utstyr og kontroll av våpen og utstyr i forbindelse med konkurranser.

Del 2. Florett

Denne delen gjennomgår florettfektingen, og gir spesifikasjoner på våpen, maske, florettvest, kroppsledning, maskeledning og klær, gir reglene (konvensjonene) for florettfekting, og forteller hvordan man kan sette inn støt. Videre blir kroppskontakt (corps á corps) og flecheangrep behandlet, antall støt og varighet for kamper, og endelig hvordan støt skal dømmes på florett.

Utarbeidet av Bjørn Faye i 1996, sist revidert i 2025

Del 3. Kårde

Denne delen gjennomgår kårdefektingen, og gir spesifikasjoner på våpen, maske, kroppsledning og klær, gir reglene (konvensjonene) for kårdefekting, og forteller hvordan man kan sette inn støt. Videre blir kroppskontakt (corps á corps) og flecheangrep behandlet, antall støt og varighet for kamper, og endelig hvordan støt skal dømmes på kårde.

Del 4. Sabel

Denne delen gjennomgår sabelfektingen, og gir spesifikasjoner på våpen, maske, florettvest, kroppsledning, maskeledning og klær, gir reglene (konvensjonene) for sabelfekting, og forteller hvordan man kan sette inn støt. Videre blir kroppskontakt (corps á corps) og gyldige måter å angripe (beinarbeide/flunge) behandlet, antall støt og varighet for kamper, og endelig hvordan støt skal dømmes på sabel.

Del 5. Disiplinære regler for konkurranser

I denne delen blir det beskrevet hvem reglene gjelder for, hvem som har autoritet til å gi disiplinære forføyninger, og hvilke straffereaksjoner som finnes. Videre blir forseelsene og straffereaksjonene på disse gjennomgått.

(Denne delen av reglementet kommer vi til å gå nøye gjennom.)

Bok 2: ORGANISATORISKE REGLER

I denne delen beskrives hvordan konkurranser skal arrangeres, hvilke ansvarlige organer som skal/bør være til stede, og hvilket ansvar disse har. Videre blir det beskrevet i detalj hvordan både individuelle og lagkonkurranser kan organiseres etter ulike systemer. (For mer detaljer om dette se NF sitt kurs om arrangement av stevner.)

Denne delen må også leses av dommerkandidatene, - da en dommer må kunne (blant annet) vite hvordan fektere rangeres etter resultater, og hvordan en konkurranse skal avvikles i henhold til reglene.

Bok 3: REGLER OM MATERIELL

Her blir reglene og spesifikasjonene for våpen, og annet personlig utstyr, samt det automatiske støtmarkeringsutstyret behandlet.

Denne delen av reglementet må også leses av kandidatene. Her blir det beskrevet i detalj hvordan drakter og våpen skal være, og hva som dommerne må sjekke for å kunne bekrefte at alt er i henhold til reglene.

Diverse appendikser

Appendiks: Tillegg til materiellregler (Sikkerhetsstandarder)

Appendiks: Tillegg til materiellregler (Karakteristika for elektriske støtmarkeringsapparater)

Appendiks: Dopingreglene

Appendiks: Reklameregler for fektere.

Her blir de generelle prinsippene gjennomgått, samt regler for kollektive og individuelle reklamekontrakter. Til slutt beskrives straffen for brudd på disse reglene.

Krav som stilles til dommeren

Det er en del krav som stilles til enhver som skal opptre som dommer. Disse kravene er veldig generelle og selvfølgelige. På tross av dette finnes det praktiserende dommere som tilsynelatende ikke vet hvilke krav de skal oppfylle.

- **Dommeren skal kjenne reglementet**
Dette er innlysende, men ikke alltid tilfelle. Det har sammenheng med at vi som fektere blir "kastet" ut i dommergjerningen uten noen form for opplæring. Dette kurset skal være med å bedre denne situasjonen. Samtidig skal vi være klar over at det ikke er nok å kunne reglementet, man må ha forståelse for fekting også, og på florett og sabel lese/se våpenfrasene og vurdere de riktig i forhold til reglementet.
- **Dommeren skal være upartisk og rettferdig**
Dette er like innlysende som forrige punkt, men minst like viktig. Fekterne skal kunne stole på at dommeren ikke lar seg påvirke av hvem man liker eller ikke liker når det oppstår tvilsituasjoner.
- **Dommeren skal være konsekvent**
Det er viktig for fekterne at dommeren reagerer på samme måte under sammenliknbare situasjoner i en kamp. Fekterne skal ikke være i tvil om hva man som dommer tolererer og ikke tolererer. Dette gjelder aksjoner som corps a corps, snuing, krysse pistens sidelinje under/etter en aksjon, fall under/etter en aksjon, ukontrollert fekting, brutalitet og mye annet.

Dommerens oppgaver

Dommeren skal sjekke fekternes utstyr, - drakt, sikkerhetsvest, maske og hanske skal oppfylle de sikkerhetskrav som gjelder for konkurransen. Våpen skal sjekkes med vekt og spissmål, - og ekstra våpen og kroppsledning (på florett og sabel også ekstra maskeledning) skal ligge ved pisten.

Dommeren skal lede kampen, starte og stoppe fektingen og avgjøre om det er satt inn gyldige treff. Det er dommeren som skal avgjøre om det er foregått noe reglementsstridig, og utdele advarsler og straffestøt hvis det er nødvendig. Det er dommerens oppgave og ansvar å påse at protokollen (puljeliste, kampskjema for stafett eller direkte utslag) blir riktig ført. Det er også dommeren som skal påse at ingen (fektere/ledsagere/tilskuere) forstyrrer orden på og rundt pisten. [ref. FIE t.109 ; t.110: t.111 ; t.133.2; t.133; t.137.3/4; t.168]

Hvordan skal dommeren opptre

- **Bestemt og med autoritet**
Utad skal dommeren alltid virke sikker og bestemt. En dommer som virker usikker kan fort miste sin autoritet og respekt fra fekterne.
- **Bruke hånd/armsignalene**
Dette er viktig for at alle tilskuere skal kunne se hva som dømmes. På florett og sabel er det også viktig at man viser frasen før støtet dømmes. Man skal utføre signalene rolig et og et, og gjerne holde et sekund eller to før man går videre til neste.
- **Snakke høyt og tydelig, og opplyse om stillingen etter hvert støt**
Ved å snakke høyt og opplyse om stillingen etter hvert støt unngår man mulige misforståelser, og alle er orientert til enhver tid.
- **Sørg for å ha god avstand til pisten**
Det er en fordel å ha god avstand til pisten. Dette gir et bedre overblikk, og man slipper å flytte blikket fra fekterne for å se på lampene. Man skal alltid plassere seg slik at en kan se både apparatet og begge fekterne.
- **Stole på førsteinntrykket**
Aksjoner under en fektekamp kan gå veldig fort, og som dommer har en svært kort tid på seg til å ta avgjørelser. Man skal ikke begynne å gruble over hva som har skjedd, men stole på at førsteinntrykket er riktig.
- **Aldri kompensere for feil man mener man har begått**
Alle dommere gjør feil. Ettersom man får mer rutine og erfaring som dommer, gjør man mindre og mindre feil, og de feil man eventuelt gjør blir mindre alvorlige. Hvis man i ettertankens lys finner ut at man har gjort en feil, så skal man ikke prøve å rette opp feilen med å kompensere hvis det oppstår en tvilsituasjon senere. I enhver situasjon skal man dømme det man der og da mener er det riktige, uavhengig av hva som er skjedd tidligere.
Dessuten;
- **Det er ingen skam å innrømme at man har tatt feil**
Hvis man har gjort en feil, for eksempel sagt halt før støtet faktisk sitter, skal man holde fast ved sitt halt, men samtidig beklage det faktum at man har gjort en feil. Fekterne har mer respekt for en slik framgangsmåte enn en dommer som hardnakket holder på at et halt ble sagt fordi lampen lyste, når dette ikke er tilfellet.
- **Ikke innlate seg på diskusjoner med fektere eller ledsagere**
På spørsmål fra fekter eller en representant (lagleder) for fekterens klubb (nasjon), skal man som dommer forklare grunnlaget for den beslutning som er tatt. Etter det skal man ikke fortsette å diskutere saken. Hvis fekteren/laglederen er uenig i

Utarbeidet av Bjørn Faye i 1996, sist revidert i 2025

beslutningen må de innlevere en formell protest, - hvis ikke, befal fekterne i gard, og gi advarsel hvis de fortsetter å argumentere. (Behandling av protester går vi gjennom senere.) I individuelle konkurranser er det kun fekteren selv som kan stille spørsmål ved dommerens avgjørelser, - i lagkamper kan også lagets kaptein (som skal være oppført i protokollen) stille spørsmål og eventuelt protestere.

- **Bruk reglementet (og sunn fornuft)**

Som dommer har man stor makt, og den skal brukes, ikke misbrukes. Reglene er til for å følges, men enkelte ganger kan det være fornuftig å fortelle fekterne hvordan man kommer til å dømme i spesielle situasjoner før man begynner å dele ut kort. Dette gjelder spesielt når fekterne er ferske og urutinerte. Husk at det er kampen mellom de to fekterne som er hovedsaken. Som dommer skal man lede kampen, ikke dominere eller styre det som foregår på pisten.

Kampløse – bruk av tegn

Den internasjonale dommerkomitéen har utarbeidet et sett med tegn (håndsignaler) som dommerne skal bruke i sin kampløse. Bruk av disse signalene er nå obligatorisk i internasjonale konkurranser (det kan faktisk være en stor hjelp for et ukyndig publikum hvis dommeren utfører tegnene riktig). Vi skal praktisere bruken av disse tegnene på kurset. Her skal vi bare presentere de aller enkleste (og mest brukte) tegnene

Samtidig som man ber fekterne gå i gard (" I GARD") stiller man seg opp med armene ut til siden og holder håndflatene ned. Deretter spør man om de er klare (" PRETES") og vender håndflaten mot fekterne. I det man sier "ALLEZ" fører man hendene sammen foran seg.

Man stopper kampen ved å rope «HALT» og føre den ene armen fram med håndflaten mot fekterne (som et politisignal om STOPP). Her er det viktig at man IKKE utfører dette som en Nazi-hilsen!

Når man utdeler stød, viser man dette ved å strekke ut armen mot den siden der fekteren er truffet, og deretter hever armen på den siden fekteren får poenget. (Venstre arm hvis det er fekteren til venstre for dommeren som har truffet, høyre arm hvis det er fekteren til høyre for dommeren som har truffet.)

Kampen

Kampen skal ledes av dommeren, som suverent avgjør hva som har skjedd, og hvem som skal tildeles stød. Kampen startes ved at dommeren sier "allez" (" start", " begynn", " fekt", eller hva som helst som forteller fektere og tilskuere at kampen er i gang), og stoppes ved at dommeren sier "halt". Det er alltid dommerens halt som stanser kampen, unntatt når tiden går ut, da er det tidtaker/apparat som stanser kampen.

Utarbeidet av Bjørn Faye i 1996, sist revidert i 2025

Under kampen, mens fektingen pågår, har fekterne ikke lov å berøre noen del av det elektriske utstyret (dra i ledning, skru på spiss eller liknende). Dette er for at en fekter ikke skal kunne gjøre noe som kan få utstyret til å svikte (med eller uten hensikt.)

Fekterne har anledning til å ta av seg masken etter at dommeren har stoppet kampen og utdelt eventuelle støt, men man har ikke lov å prøve å påvirke dommerens avgjørelse.

Etter de siste bestemmelsene skal kampene foregå på følgende måte:

I puljefekting fektes det kamper til fem støt med en effektiv tid på tre minutter. Hvis tiden går ut før en av fekterne har truffet motstanderen fem ganger noteres resultatet i protokollen som Vx - Dy (der x er antall støt vinneren har og y er antall støt taperen har (V=Victoire D=Defait). Hvis fekterne står likt skal det trekkes lodd om prioritet, og så skal det fektes et minutt "sudden death". Den første som får inn et enkeltstøt i dette minuttet vinner kampen. Hvis tiden går ut uten at noen av fekterne har satt inn et enkeltstøt, blir den som vant loddtrekningen utropt som vinner. Også i disse tilfellene noteres det reelle resultat i protokollen. Tidtakingen er åpen, det vil si at dommeren kan opplyse om hvor mye tid som gjenstår når det er stopp i kampen. Helst skal det være en klokke som viser tiden på en slik måte at begge fekterne kan se det uten å spørre dommeren. (Merk at fekterne har ikke lov til å stoppe kampen for å spørre om tiden!)

I kamper i direkte utslag fektes det til femten støt, i tre perioder med effektiv tid på tre minutter, og et minutts pause mellom periodene. I pausene kan fekterne få råd/hjelp fra en ledsager. Hvis fekterne står likt etter at tiden har gått ut fektes et minutts "sudden death" etter loddtrekning på samme måte som under puljekampene.

Lagkampene avvikles som stafett, med tre fektere fra hvert lag, som møtes i ni "etapper" (kamper). Første kamp/etappe går til et av lagene har nådd fem støt eller effektiv tid på tre minutter. Neste par fortsetter kamper der den forrige sluttet, og kjemper til et av lagene har oppnådd 10 støt, eller tiden går ut. Slik fortsetter det til det siste møtet, som ender med at det ene laget kan oppnå 45 støt. Hvis lagene ender likt etter at tiden har gått ut i siste kamp, blir det loddtrekning og et minutts "sudden death" også her.

MERK: Det er de samme to fekterne som møttes i siste kamp som fekter i tidsforlengelsen.

Passivitet (uvillighet til å kjempe)

(Les hele t.124 i reglementet, - dette er en forenklet fremstilling av innholdet)

For å sikre at fekterne faktisk forsøker å sette inn støt, og vinne kamper, er det innført spesielle regler mot «passiv fekting», og nå også innført et «straffesystem» for de som ikke aktivt prøver å treffe motstanderen. (Merk at disse reglene kun gjelder i direkte utslag individuelt samt under lagkamper!)

Det er innført nye kort (såkalte P-Kort), der **P-Gult** er advarsel, **P-Rødt** er straffestøt og **P-Svart** er ekskludering. Disse kortene utdeles helt uavhengig av de vanlige kortene for forseelser under

Utarbeidet av Bjørn Faye i 1996, sist revidert i 2025

kampene. Disse P-kortene gjelder bare for den DE kampen i individuelt og/eller for det lagmøtet (de tas ikke med videre i konkurransen). **P-kortene må noteres i puljeprotokollen.**

Hvis fektingen har pågått i et minutt uten at det har vært støt, stoppes kampen og det utdeles en spesiell advarsel (P-Kort).

Hvis det er første gang i kampen (i direkte utslag eller et lagmøte deles det ut et **P-Gult** kort til begge fekterne. Etter at kort er delt ut forsetter fektingen ut tidsperioden (delkampen i lagmøte)

Hvis det skjer for andre gang blir det delt ut **P-Rødt** (straffestøt) til begge fekterne.

Hvis det for tredje gang blir stopp i kampen på grunn av passivitet (uvillighet til å kjempe) deles det ut **P-Svart**.

Individuelt DE: Hvis fekterne står likt og begge får **P-Svart** kort vinner den som har best ranking. Hvis den ene fekteren leder blir den andre ekskludert fra konkurransen (men det har ellers ingen andre konsekvenser for fekteren, det vil si at fekteren får den plassering i konkurransen han skal ha, og de poeng som tilsvarer plasseringen).

Lagmøte: Hvis det blir delt ut **P-Svart** for første gang i en lagkamp, og det deles ut til begge lag samtidig (og ingen av lagene kan sette inn en reserve), vinner det laget med best ranking. Samme gjelder når begge reservene også får **P-svart** samtidig, ved uavgjort stilling vinner det laget som har best ranking.

Hvis det bare er det ene laget som får **P-Svart**, - så kan de eventuelt bytte inn en ubrukt reserve. (Hvis de allerede har byttet inn reserven, har de tapt kampen).

MERK:

- Under et lagmøte blir **P-gult** og **P-rødt** utdelt til laget. **P-svart** er **individuell** og blir utdelt til fekteren som har forårsaket forseelsen, ikke til laget.
- Situasjoner når resttiden på passivitetsminuttet nulles ut dvs. ny tidsperiode, ved gyldig treff, ugyldig treff (gulvtreff, på seg selv, på bordet = «hits off target»), straffestøt/teknisk støt, støt annullert av dommeren. Gjelder ikke ved støt etter HALT, eller hvis kården lyser i luften på lang avstand, ved HALT pga. corps a corps, etc.

Kamparenaen

Kamparenaen kalles for pist (bane på fransk), den skal være 14 meter lang og 1,5 - 2 meter bred. To meter på hver side av midten er det en linje som kalles gardlinjen. Ved kampstart (samt ved start av alle tidsperioder i kamper i direkte utslag), og etter hvert støt skal fekterne plasseres med begge bena bak gardlinjene. Etter andre stopp i kampen skal fekterne plasseres i gard der kampen ble stoppet. Grensen for de siste to meterne skal være markert på en tydelig måte slik at fekterne skal ha mulighet til å orientere seg om hvor de befinner seg i forhold til bakre grense.

Utarbeidet av Bjørn Faye i 1996, sist revidert i 2025

2 meter	3 meter	2 meter	2 meter	3 meter	2 meter

Kampen skal foregå på pisten, - hvis en av fekterne går bak bakre grense med begge ben blir vedkommende regnet som truffet (motstander får poeng). Hvis en av fekterne går ut av pisten ved en av sidelinjene (med et eller begge bein), skal kampen stoppes, og den fekteren som står igjen på pisten skal stille seg i gard en meter lengre framme (avansere en meter). Fekterne skal ha så stor avstand mellom seg når de stiller seg i gard at klingene ikke krysses. (Fektere som gjentatte ganger plasserer en fot utenfor pisten skal gis tilsnakk og deretter advarsel [gult kort], fordi de ved sine handlinger unødvendig avbryter kampen).

Mer om reglementet

Generelle bestemmelser

Det første som står i mesterskapsreglementet er:

«Ingen kan påberope seg uvitenhet om reglementet»

Det betyr at det er alles plikt (både fektere, ledere og dommere) å holde seg oppdatert om hvilke bestemmelser som gjelder til enhver tid. De generelle bestemmelsene gir en klar ramme for hvordan fektingen skal foregå, og hvordan man skal forholde seg i forbindelse med fektestevner. Mye av det som står i disse bestemmelsene er allerede dekket av det som er skrevet tidligere, men her skal vi ta en mer systematisk gjennomgåelse, etter punktene i reglementet.

Straffebestemmelsene

De disiplinære bestemmelsene er heldigvis blitt enklere og mer konsistente i løpet av de siste årene. Det er dessverre fremdeles rom for ulike tolkninger av enkelte regler, og enkelte bestemmelser som kan settes opp mot hverandre. Alle forseelser og deres straffer er satt opp i en tabell, der det også er angitt hvilke regler som er grunnlaget for straffen. Denne tabellen (t.170) skal vi gå gjennom i detalj, og er noe enhver dommer må kunne. Forseelsene er delt inn i grupper, der de enkleste (gruppe 1) gir gult kort ved første gangs forseelse, og deretter rødt kort (straffestøt) ved en ny forseelse i samme gruppe i samme kamp. De neste forseelsene (gruppe 2) gir direkte rødt kort, og deretter nytt rødt kort for hver forseelse enten det er fra gruppe 1 eller 2. Den tredje gruppen gir rødt kort ved første gangs forseelse, og deretter svart kort (utvisning/ekskludering) hvis en forseelse fra samme gruppe skjer i samme kamp. Den siste gruppen forseelser gir svart kort direkte. Merk at det andre kortet i en og samme kamp kan aldri være GULT! Hvis man først får en advarsel fra gruppe 2 (RØDT KORT), og deretter gjør en forseelse fra gruppe 1, vil dette også resultere i RØDT KORT.

Sikkerhet og sikkerhetsutstyr

Utarbeidet av Bjørn Faye i 1996, sist revidert i 2025

På grunn av at FIE (Det Internasjonale Fekteforbundet) har innført nye regler for sikkerhet og har oppdatert reglene veldig ofte, har de nordiske land tilknyttet den Nordiske Fekteunionen gått sammen om et felles sett med regler som gjelder i konkurranser som arrangeres innen Norden (og de baltiske statene Estland, Latvia og Litauen). Motiveringen for disse reglene er at sikkerhetsrisikoen er ulik både for de to kjønn, og for ulike aldersklasser.

Hovedsaken for den som står som dommer er at man kontrollerer at fekterne har utstyr som oppfyller kravene til den konkurransen det gjelder. Det betyr at man må skaffe seg rede på hvilke krav som er gjeldene. Fekterne er selv ansvarlige for utstyret sitt, men det er dommerens oppgave å sjekke at fekternes utstyr er i henhold til kravene før kampene begynner.

FIE (VerdensCup og mesterskap)	
Maske	FIE med skjegg 1600N
Drakt (Jakke/bukse)	FIE 800N
Sikkerhetsvest (plastron)	FIE 800N
Klinge	FIE + fleksibilitetskrav

Sikkerhetskrav Nordisk Fekteunion			
	Menn sen/jun/kad Kvinne sen/jun/kad Veteran	Jenter/gutter ungdom (U15/U13) [1]	Barn (U12)
Maske	FIE med skjegg 1600N	Hel og uskadd	Hel og uskadd
Drakt (Jakke/bukse)	FIE 800N	800N/350N [1]	Hel og uskadd
Sikkerhetsvest	FIE 800N	Hel og uskadd [1]	Hel og uskadd
Klinge	Vanlige fleksibilitetskrav		

[1] I disse klassene forlanges det et lag med Kevlar (eller tilsvarende) med styrke 800N. Det vil si enten drakt 800N (eller 800N/350N) samt en vanlig sikkerhetsvest, eller en vanlig drakt (350N) og sikkerhetsvest som er FIE 800N.

Behandling av protester

Mot en dommers avgjørelse

Det er ikke mulig å protestere mot en dommers redegjørelse av fakta (dommerens framstilling av det som skjedde). En fekter som utfordrer dommerens framstilling av fakta vil bli sanksjonert i henhold til reglene [t.172; t.173; t.174].

Hvis det kan påpekes at dommeren er ukjent med, eller har misforstått en bestemt regel, eller har anvendt regelen feil, kan en protest bli fremmet til behandling.

Protesten må framføres:

- I en individuell konkurranse av fekteren selv
- I en lagkonkurranse av fekteren eller lagets kaptein

Utarbeidet av Bjørn Faye i 1996, sist revidert i 2025

Protesten skal framføres på en høflig måte, men uten formalitet, og skal rettes til dommeren og må komme før kampen er satt i gang igjen. Protesten avgjøres av tilstedeværende medlem av dommerkomiteen (eller i Norge av konkurransens Tekniske Komité (DT). Hvis behandlende organ ikke gir fekteren medhold i protesten blir fekteren straffet etter artiklene t.172; t173; t174

Andre protester

Klager eller protester som ikke gjelder dommeres avgjørelser må bli levert skriftlig så raskt som mulig og stiles til Teknisk Komité. (Dette kan for eksempel være protester som omhandler puljeoppsett, eller direkte utslag eller andre arrangementstekniske ting.)

Denne type protester avgjøres av den juridiske autoritet (DT) med simpelt flertall.

Hva skal dommeren overse / slå ned på

Reglementet skal følges, og for å kunne følge reglementet må man kunne reglementet. I enkelte situasjoner, som nevnt tidligere, må man også bruke sunn fornuft. Det er nok av dommere ute i verden som kan reglementet forlengs og baklengs, men som tross dette viser en total mangel på forståelse for hvordan reglene skal brukes. Da har man noen ganger inntrykk av at de «konstruerer» hva som har skjedd for å få det til å stemme med reglementet.

Som dommer skal man slå ned på voldsom og ukontrollert fektning, fordi dette kan føre til fare for fekteren selv eller motstanderen. Man skal ikke tolerere at en fekter viser en aggressiv holdning mot deg som dommer eller mot motstanderen, eller bruker et språk som kan virke støtende. Taktiske knep som uthaling av tid eller stadige avbrudd i kampen skal heller ikke få gå uaktet hen. Bevisste eller ubevisste handlinger som snuing, parade (eller forsøk på parade) med bakre arm, støt andre steder enn mot motstander er alle forseelser som skal medføre reaksjoner fra deg som dommer. Man må også være ekstra oppmerksom hvis fekterne beveger seg langt ut mot pistens sidelinje.

Generelt skal fekterne vise en høvisk og verdig opptreden. Som dommer må man likevel tolerere at fekterne viser følelser, som fortvilelse eller sinne, innenfor visse grenser. Noen ganger er det bedre at man som dommer er "litt døv", og overhører de første uttrykk for skuffelse som kommer. Da kan man gi beskjed om hvor grensen går, og be fekteren besinne seg, og så eventuelt finne fram kortene hvis fekteren ikke skjønner alvoret.

Så må man som dommer i de yngste klassene gi barna litt hjelp til å forstå hva som er lovlig og hva som ikke er tillatt, og ikke bare dra frem kort ved første og beste anledning. Det er viktig at de yngste beholder gleden ved fektning og konkurranse, og at vi hjelper de til å lære hva som er lovlig og ulovlig.

Bruk av video på kurset.

Vi kommer til å bruke en del tid på å se på video i løpet av kurset. Dette for å kunne illustrere de ulike poeng når det gjelder dømmingen, og vise eksempler fra Verdens Cup og ulike Mesterskap.

Utarbeidet av Bjørn Faye i 1996, sist revidert i 2025

I dag blir de fleste viktige konkurranser strømmet på Youtube, og det betyr at man kan få se verdens beste dommere i aksjon (og selvfølgelig verdens beste fektere).

Video blir meget viktig når det gjelder dømming på florett og sabel, - siden vi ikke ser så mye feking av høy klasse på disse våpnene i Norge.

Man kan finne feking på følgende kanaler på Youtube:

- Olympic Channel (Viser fra alle olympiske idretter, - kan ta litt tid å finne fekteinnslagene.)
- FIE Fencing Channel (Ofte med gode kommentarer)
- Fencing Vision (Stort sett helt uten kommentarer)

Det er dessuten flere kanaler som behandler dømming og regelverk, en av de beste er:

- The Fencing Referee

Selve kampløpelsen (dømmingen)

Vi har allerede vært gjennom hva som er dommerens oppgaver, hvilke krav som stilles til dommeren, - og hvordan dommeren skal opptre. Nå skal vi gå nærmere inn på hva som skiller de tre våpnene for deg som dommer.

Dømming på Kårde

En av utfordringene med å dømme kamper på kårde er at det stort sett ikke er noen problemer, - lampen lyser og man deler ut poeng. Hvis man tar for lett på det, og et øyeblikk mister konsentrasjonen kan det være at man ikke får med seg hva som faktisk skjer under en aksjon, og derfor ikke er i stand til å ta en riktig avgjørelse. Uansett våpen må man være 100% tilstede hele tiden mens kampen pågår. Det man må lære seg som dommer er å se om fekterne holder seg på pisten, - at støt treffer motstander (ikke gulv eller noe annet), at fekterne ikke parerer eller prøver å parere med ubevæpnet arm, og at de ikke vender ryggen til motstanderen.

På kårde skal fekterne kun å treffe (motstanderen) først, - og hvis de ikke har gjort noe galt på veien dit (holdt seg på pisten uten å snu ryggen til motstander, og uten å bruke ubevæpnet arm aktivt), så får de poeng.

Som dommer må man vite hvordan kravene til drakt og maske er, og sjekke at de er i henhold til reglementet, kunne sjekke utstyret (spissmål, vekt), samt kunne kontrollere at kården er riktig montert (klokke, kontakt, klokkepute og ledninger). Man må også kunne gjøre basis feilsøking for å finne ut hvorfor noe ikke virker. (kårde, kroppsledning, oppruller, opprullerledning).

På kårde tillater man mer «fysisk» feking enn på florett og sabel. Det vil si at kroppskontakt kan være hardere enn på de andre våpnene. Men, -hvis en fekter blir synlig rystet så er det en forseelse. (1.15 i straffeoversikten [t.121.2]).

Dømming på florett og sabel

For å kunne være dommer på florett og sabel, må man ha forståelse for hva det betyr at florett og sabel er konvensjonelle våpen, og kunne gjengi våpenfrasen etter en aksjon (redegjøre for hva som har foregått).

Utarbeidet av Bjørn Faye i 1996, sist revidert i 2025

Som dommer må man være i stand til å sjekke alt utstyret til florett- og sabelfekterne, og avgjøre om alt er i henhold til regelverket. (Er vesten for liten? Er våpenet montert riktig?), og man må kunne utføre enkelt feilsøking når noe er galt.

«ROW» (Right Of Way [angrepsrett]) er et sentralt begrep på de konvensjonelle våpnene. Man får rett til å angripe ved å begynne å strekke armen med spissen mot motstanderen (på florett), eller begynne å strekke armen med klingens rettet mot motstanderen (på sabel). En slik bevegelse må stoppes med en parade før motstanderen har rett til å forsøke å treffe. Veldig ofte så lyser det begge veier, - men bare en av fekterne har hatt «rett» til å treffe. Du som dommer skal avgjøre hva som har skjedd, og ved hjelp av håndsignaler beskrive frasen.

Avstanden mellom fekterne er viktig for å avgjøre hvem som har rett til å angripe. Er avstanden større enn at en fekter kan treffe med marsj-utfall, vil uansett bevegelsen for å komme på marsj-utfall avstand være en forberedelse til angrep.

«Point in line» (spissen i linjen) er et annet begrep som man ha forståelse for hvis man skal dømme floret og sabel. Står den ene fekteren med strak arm og spissen rettet mot motstanderen har fekteren etablert «en linje», og motstanderen må flytte spissen vekk fra gyldig treffflate for å få retten til å sette inn et støt. Det er ikke nok å bare være borti klingens, for å «bryte linjen».

Et veldig vanlig scenario er en fekter som raskt beveger seg mot motstanderen med armen godt trukket tilbake (eventuelt at de begynte med å strekke armen i første bevegelse men så trakk den tilbake når motstanderen prøver å parere). Når fekteren som forsvarer seg gir opp å parere og strekker armen avslutter den andre angrepet. Begge treffer gyldig, - og du som dommer må avgjøre om det er «den aggressive» som har angrepsretten, eller om den defensive strakk armen tidsnok til at hun har oppnådd angrepsrett. Dette er en utfordring på både florett og sabel, og krever god sans for «timing» i fektingen, og evnen til å se de (ofte) ørsmå bevegelsene som er nok til å ha startet angrepet.

Tempostøt (motangrep i motstanderens aksjon kan være enten i rett tempo (støtet sitter før siste bevegelse fra angriperen er påbegynt), eller ute av tempo (begynner etter at siste bevegelse fra angriperen har startet). I det første tilfellet, der motangrepet sitter før siste bevegelse er påbegynt (for eksempel før utfallet i et marsj-utfall angrep) er gyldig både på florett og sabel. Hvis motangrepet begynner etter at siste bevegelse er påbegynt har angrepet prioritet.

En annen aksjon som kan være vanskelig å bedømme er angrep med slag på våpenet (baté / batement). Slaget må treffe motstanders klinge på ytterste to tredjedeler (lengst vekk fra parerplate/håndtak), og må, mot en spiss i linjen, føre motstanders spiss vekk fra gyldig treffflate. Hvis slaget treffer den innerste tredjedelen av klingens kan motstanderen gjøre en øyeblikkelig ripost som vil være gyldig! Problemet for dommeren er å vurdere riktig om det er et korrekt utført angrep, - eller parade ripost. Denne aksjonen er like vanskelig å vurdere både på florett og sabel.

På florett kan man se både hvite og fargete lys på samme side. Et angrep som treffer ugyldig med en øyeblikkelig remis som treffer gyldig vil tenne begge lampene. Hvis det lyser hvit er det enten et ugyldig støt (eller det er noe feil med utstyret). Et riktig utført angrep som treffer ugyldig har prioritet framfor motangrep som treffer gyldig.

Utarbeidet av Bjørn Faye i 1996, sist revidert i 2025

Dømming på Sabel

Til forskjell fra kårde og florett, som kun er stikkvåpen (man må treffe med spissen for å kunne få poeng), så kan man på sabel få poeng både ved stikk og hugg. Et hugg er i praksis enhver berøring av klingen mot gyldig treffflate.

Det er viktig å merke seg at på sabel er et fektetempo (fencing time) kortere enn på de to andre våpnene, - slik at den minste antydning til nøling i et angrep fører til at man mister angrepsretten. Et angrep med marsj-utfall eller flunge (fleche uten å krysse beina) må seinest treffe motstanderen når fremre for treffer bakken. På samme måte så må riposten etter en parade være øyeblikkelig og uten opphold, ellers vil en fortsettelse / gjenopptagelse av angrepet ha prioritet.

Hvordan takle vanskelige situasjoner

Disse punktene er ment som diskusjonsgrunnlag, bruk plassen mellom hvert punkt til å notere ned stikkord. I mange tilfeller finnes det ikke fasitsvar, men flere mulige reaksjoner etter hvordan man har oppfattet situasjonen.

- (Generell) Når skal man si HALT (stoppe kampen) ?
- (Generell) Når har en fekter snudd seg (vendt ryggen mot motstanderen)?
- (Generell) Når skal man ta fra en fekter riposten (annullere støtet)?
- (Generell) Hvordan reagerer man mot en fekter som faller under/etter en aksjon?
- (Generell) Hva med eventuelle støt fekteren har utdelt eller mottatt etter / under et fall?
- (Generell) Hva kan man gjøre med en fekter som opptrer voldsomt/ukontrollert?
- (Generell) Hvordan reagerer man mot fektere som slenger våpen og/eller maske etter kampen?

Utarbeidet av Bjørn Faye i 1996, sist revidert i 2025

- (Generell) Hva gjør man når en fekter man har sett har “tuklet” med utstyret sitt ber om at våpenet blir sjekket etter å ha mottatt et treff?
- (Generell) Hvordan reagerer man mot en fekter som nekter å takke for kampen?
- (Generell) Hvordan reagerer man mot trenere/ledsagere/fektere som aktivt gir råd til en fekter under kampen?
- (Generell) Hvordan reagerer man mot en fekter som får våpenet ødelagt under kampen, - og reserve-våpenet ikke blir godkjent i kontrollen?
- (Generell) Hvilke tester bør man gjøre for å forsikre seg om at masken er i henhold til bestemmelsene?
- -----
- (Kårde) Hva gjør man hvis en av fekterne ber om at motstanderens våpen blir testet, og det lyser for tidlig. Hva med siste støtet?
- (Kårde) Hva gjør du som dommer hvis en av fekterne hevder at et støt var i gulvet, - men du kan ikke bekrefte det?
- (Kårde) Har en fekter lov til å snu seg etter motstanderen som har passert for å sette inn en ripost?
- (Kårde) Hvordan kan en dommer teste at en kårde ikke har for stor bøyy.
- (Kårde) Hvordan reagerer du som dommer mot en fekter som sleper kårdespissen mot pisten mens han går bakover?

Utarbeidet av Bjørn Faye i 1996, sist revidert i 2025

- (Kårde) Hvordan reagerer du mot en fekter som med vilje stikker i gulvet for å stoppe kampen.
- (Kårde) Hvordan reagerer du mot en fekter som gjentatte ganger oppsøker corps á corps (uten å være voldsom eller for å unngå å bli truffet)
- (Kårde) Kan du be en fekter ordne håret på kårde?
- -----
- (Florett) Hva skal testes med en florettvest?
- (Florett) En florettfekter vender bakre skulder mot motstanderen i det hun setter inn en ripost. Hvordan reagerer du som dommer?
- (Florett) Hva kreves for at et angrep med slag på våpenet skal være korrekt?
- (Florett) Hva kreves for at man på florett kan utføre et korrekt angrep?
- (Florett) Hvor stor bøy kan det maksimalt være på en florett? Hvordan kan du teste dette?
- (Florett) Hvis en florett begynner å lyse hvitt hele tiden, - hva er da mest trolig problemet?
- (Florett) En florettfekter dekker gyldig trefflate med ubevæpnet arm, noe som fører til at angrepet mot henne blir ugyldig. Din reaksjon?
- (Florett) Hva er reglene for håret på florett? Hva skal til for at du som dommer ber en fekter endre det?
- -----
- (Sabel) Hva skjer hvis en sabelfekter krysser beina på vei framover? Hva med bakover?
- (Sabel) Hva skjer hvis et angrep ikke har truffet før etter at fremre fot har landet i utfallet?

Utarbeidet av Bjørn Faye i 1996, sist revidert i 2025

- (Sabel) Hva er kravene til en sabelvest?
- (Sabel) Forklar hva som kreves for at en sabelfeker har etablert «en linje»
- (Sabel) Hva er kravene til bøyen på en sabel?
- (Sabel) Hvordan fungerer tidtaking på sabel?
- (Sabel) Kan man dekke gyldig treffflate på sabel? Eventuelt hvordan?
- (Sabel) Hvordan er reglene for corps á corps på sabel?